

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi kotimaisesta tärkkelys- tuotannosta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Peruna- ja viljatärkkelyksen tuotannon ja markkinoinnin ohjaamiseksi ehdotetaan säädettäväksi laki kotimaisesta tärkkelystuotannosta. Esityksellä hallitus pyrkii luomaan edellytykset pitkäjänteiselle tärkkelystuotannolle ja tuotannon ohjaamiselle niin, että eri tärkkelyslajien tuotanto ja markkinointi voitaisiin turvata sekä ylläpitää sellaista tärkkelyksen kotimaisuusasetta, joka olisi maatalous- ja teollisuuspoliittisesti sekä valtionalouden kannalta tarkoituksenmukainen. Esityksen tarkoituksena on turvata muun muassa maatalous- ja aluepoliittisista syistä merkittävän tärkkelysperunan sopimustuotannon jatkuminen suunnilleen nykyisessä laajuudessa. Tärkkelyksen tuotantokapasiteetti on tällä hetkellä riittävä.

Keskeiseksi ongelmaksi tärkkelyksen markkinoinnissa on viime vuosina osoittautunut tärkkelysteollisuuden käyttämien raaka-aineiden lukuisuus, viljan tuotantotilanne ja eri tärkkelyslajien soveltuvuus samoihin käyttötarkoituksiin. Tämän vuoksi hallitus esittää, että valtioneuvoston päätöksellä määrättäisiin, mihin tarkoituksiin valtion tuella markkinoitavaa tärkkelystä saataisiin käyttää. Valtioneuvosto määrisi myös valtion tuen maksuperusteet.

Lakiehdotuksen mukaan valtion tuella vuosittain markkinoitavan perunatärkkelyksen enimmäismäärä pysyisi koko lain voimassaoloajan samana 18 milj. kilona. Valtioneuvosto voisi kuitenkin poikkeuksellisen hyvän perunasadon johdosta korottaa valtion tuella markkinoitavan perunatärkkelyksen määrää.

Kotimaisesta viljan tuotantotilanteesta joh-

tuen hallitus ei pidä tarkoituksenmukaisena säätää laissa valtion tuella markkinoitavan viljatärkkelyksen määrää, vaan siitä päätettäisiin vuosittain tulo- ja menoarvion puitteissa. Ohran osalta on kuitenkin tarkoitus säätää, että siitä valmistettua tärkkelysmakeuttajan raaka-aineksi käytettävää ohratärkkelystä voitaisiin markkinoida valtion tuella enintään 4 miljoonaa kiloa vuodessa.

Laissa tarkoitettujen toimenpiteiden valmistelua varten valtioneuvosto asettaisi lain voimassaoloajaksi tärkkelysasiain neuvottelukunnan, jonka tehtävänä olisi tehdä ehdotuksia peruna- ja viljatärkkelyksen tuenalaisista määräistä sekä toimia maa- ja metsätalousministeriön apuna tärkkelystuotantoa koskevissa asioissa.

Lakiehdotuksen mukaan tuettaisiin valtion varoin kotimaisesta raaka-aineesta peruna- ja viljatärkkelystä valmistavia yhtiöitä, osuuskuntia tai muita yhteisöjä. Valtion tuki voitaisiin maksaa vaihtoehtoisesti myös kotimaista tärkkelystä markkinoivalle yhteisölle. Perunatärkkelyksen osalta tuki koskisi vain niitä yhteisöjä, jotka ovat aloittaneet tuotantonsa ennen 1.1.1982.

Lakiehdotus on tarkoitus saattaa voimaan 1.1.1983 lukien ja laki koskisi satovuosina 1983/84—1985/86 markkinoitavaa perunatärkkelystä ja vuosina 1983—1985 markkinoitavaa viljatärkkelystä. Tarkoituksena on, että vuoden 1983 tulo- ja menoarvioesitykseen liittyvänä lakiesitys käsiteltäisiin tulo- ja menoarvioesityksen käsittelyn yhteydessä.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne

Tärkkelyksen kokonaiskäyttö vuonna 1980 oli yhteensä 84 milj. kiloa. Tästä määrästä puunjalostusteollisuus käytti noin 63 milj. kiloa. Elintarviketeollisuus ja kotitaloudet käyttivät yhteensä 10 milj. kiloa ja makeutusaineisiin ja siirappeihin käytettiin noin 9 milj. kiloa. Vuonna 1981 puunjalostusteollisuus käytti tärkkelystä noin 67 milj. kiloa, elintarviketeollisuus ja kotitaloudet noin 9 milj. kiloa ja makeutusaineisiin ja siirappeihin käytettiin noin 10 milj. kiloa. Vuonna 1981 tärkkelyksen kokonaiskäyttö oli yhteensä 87 milj. kiloa. Kotimaisesta raaka-aineesta valmistetun tärkkelyksen osuus kokonaiskäytöstä on noin 50 %. Kun otetaan lisäksi huomioon tuontiraaka-aine, on kotimaassa valmistetun tärkkelyksen osuus kokonaiskäytöstä noin 60 %.

Tärkkelyksen tuonti käsittää ns. tärkkelysmodifikaatteja lähinnä puunjalostusteollisuuden liima- ja sidosaineiksi. Vuonna 1980 modifioituja tärkkelyksiä tuotiin Suomeen yhteensä 33,5 milj. kg. Perunatärkkelyksen osuus tästä oli noin 19 milj. kg. Vuonna 1981 tärkkelysmodifikaatteja tuotiin 33,3 milj. kg.

Kotimaisesta raaka-aineesta valmistetun tärkkelyksen markkinoinnista noin 60 % on riippuvainen valtion rahoituksesta. Valtion tuella markkinoitiin vuonna 1981 noin 30 milj. kiloa perunatärkkelystä ja noin 2 milj. kiloa ohra- tärkkelystä. Varoja tärkkelystuotannon tukemiseen käytettiin vuonna 1981 yhteensä noin 86 milj. markkaa.

1.1. Perunatärkkelys

Perunatärkkelystä käytettiin vuonna 1979 30,1 milj. kiloa, vuonna 1980 36,5 milj. kiloa ja vuonna 1981 38,9 milj. kiloa. Mainittuina vuosina tuettoman käytön osuus oli noin 10 milj. kiloa vuosittain.

Perunatärkkelyksen hinnan alentaminen perustuu valtioneuvoston päätökseen kotimaisen perunatärkkelyksen hinnan alentamisesta eräissä tapauksissa (28.2.1980 167/80, muut. 24.9.1981 637/81) sekä valtioneuvoston määräaikaisiin päätöksiin tärkkelysmakeuttajan valmistukseen käytetyn kotimaisen peruna- ja ohra-

tärkkelyksen hinnanalennuskorvauksen maksamisesta.

Vuonna 1980 hinnanalennuskorvauksia maksettiin 24,2 milj. tärkkelyskilosta yhteensä 57,3 milj. markkaa eli keskimäärin 2,29 mk/kg. Vuoden 1979 sadon osuus vuonna 1980 maksetuista korvauksista oli noin 16 milj. kiloa. Tällainen tärkkelyksen markkinoinnin vuosittainen siirtäminen tapahtuvaksi seuraavan kalenterivuoden aikana johtuu budjetti- ja sato- vuoden erosta.

Vuonna 1981 hinnanalennuskorvauksia maksettiin 30,8 milj. tärkkelyskilosta 84,7 milj. markkaa eli keskimäärin 2,75 mk/kg. Tästä vuoden 1980 sadon osuus oli noin 20 milj. kiloa. Maksettujen hinnanalennuskorvausten kasvu vuonna 1981 vuoteen 1980 verrattuna johtui pääasiassa vuoden 1980 keskimääräistä paremmasta sadosta.

Vuoden 1982 tulo- ja menoarviossa on tärkkelyksen hinnanalennuskorvauksiin osoitettu 40 milj. markkaa. Vuoden toisessa lisämenoarviossa on tarkoitukseen osoitettu lisämäärärahoja 17 milj. markkaa. Lisämenoarvion perustelujen mukaan yhdessä tulo- ja menoarvioon osoitettujen varojen kanssa on tarkoitus maksaa vuonna 1982 hinnanalennuskorvausta enintään 18 milj. tärkkelyskilon markkinoinnista. Vuoden 1982 kevään tärkkelysperuna-ala on sovitettu mitoitettavaksi siten, että tältä alalta tuotusta tärkkelyksestä voi tuenalaista tärkkelystä olla 20 milj. kiloa. Perunatärkkelyksestä valmistettava makeissiirappi on tarkoitus vuoden 1983 alusta lukien siirtää korkeahintajärjestelmään. Muutos merkitsee vuositasolla noin 6 milj. perunatärkkelyskilon poistumista tuen piiristä.

Perunatärkkelystä valmistaa viisi eri yhtiötä ja näiden yhteinen laskennallinen valmistuskapasiteetti on noin 40 milj. kiloa vuodessa. Tuotantomääriin vaikuttaa oleellisesti tehtaiden vuosittaisen käyntikauden pituus.

1.2. Vehnätärkkelys

Kotimaisesta vehnästä alettiin tärkkelystä valmistaa vuonna 1976. Vehnätärkkelyksen markkinoilletulo vaikutti jossain määrin myös kotimaisen perunatärkkelyksen markkinointiin

puunjalostusteollisuudelle. Pääosaltaan vehnä- ja perunatärkkelys eivät kilpaile toistensa rinnakkaistuotteina, vaan täydentävät kotimaisten tärkkelysten valikoimaa ja korvaavat näin tuontia.

Vuonna 1976 vehnätärkkelyksen valmistusta tuettiin maksamalla tärkkelyksen valmistukseen käytettävän kotimaisen vehnän hinnanalennuskorvausta. Vuoden 1977 marraskuun alusta lukien hinnanalennuskorvausten maksaminen lopetettiin, koska ei enää ollut tulo- ja menoarvion perustelujen mukaista vehnän ylituotantotilannetta. Tämän jälkeen vehnätärkkelys on valmistettu ilman valtion tukea tuontivehnästä. Vehnätärkkelystä käytettiin vuonna 1979 12,6 milj. kiloa, vuonna 1980 12,0 milj. kiloa ja vuonna 1981 12,6 milj. kiloa.

Vehnätärkkelysteollisuuden kapasiteetti on tällä hetkellä noin 15 milj. kiloa vuodessa.

1.3. Ohratärkkelys

Viime vuosina on maataloustuotantoa pyritty ohjaamaan sellaisille uusille aloille, joilla ulkomainen raaka-aine pyritään korvaamaan kotimaisella. Pyrittäessä löytämään vaihtoehtoja tärkkelyksen raaka-aineille on kehitetty menetelmiä tärkkelyksen valmistamiseksi mm. ohrasta. Ohralla on korvattu maissin käyttö tärkkelyksen raaka-aineena. Ohrasta valmistettu tärkkelys on käytetty tärkkelysmakeuttajien ja fermentaatiotuotteiden valmistamiseen.

Ohratärkkelyksen teollinen tuotanto aloitettiin vuonna 1979. Tuotannon turvaamiseksi valtioneuvosto teki päätöksen, jonka mukaan vuonna 1979 voitiin maksaa hinnanalennuskorvauksia tärkkelyksen valmistukseen käytetystä kotimaisesta ohrasta. Vuoden 1980 alusta lukien tuli voimaan valmisteverolainsäädännön muutos, jonka avulla tärkkelysmakeuttaja saatiin samanhintaiseksi sakkaroosimakeuttajan (juurikas- ja ruokosokeri) kanssa. Lainmuutoksen johdosta valtioneuvosto antoi 28.2.1980 päätöksen tärkkelysmakeuttajan valmistukseen käytetyn peruna- ja ohratärkkelyksen hinnanalennuskorvauksen maksamisesta. Tämän jälkeen hinnanalennuskorvauksia on maksettu määrääjän voimassa olleiden päätösten perusteella.

Vuonna 1980 hinnanalennuskorvauksia maksettiin 2,2 milj. tärkkelyskilosta yhteensä 1,7 milj. markkaa eli keskimäärin 0,78 mk/kg.

Vuonna 1981 korvauksia maksettiin 1,8 milj. tärkkelyskilosta 1,4 milj. markkaa eli keskimäärin 0,79 mk/kg.

Ohratärkkelyksestä valmistettavien tärkkelysmakeuttajien ja fermentaatiotuotteiden valmistukseen käytettävän tuotantokapasiteetin arvioidaan olevan noin 20 milj. kiloa.

2. Tavoitteet

Tärkkelysperunan viljelypinta-ala oli vuonna 1981 noin 11 000 hehtaaria. Tuotetun perunatärkkelyksen määrä oli noin 32 milj. kiloa, mikä suunnilleen vastaa viiden vuoden keskimääräistä satovuotta kohti laskettua perunatärkkelystuotantoa. Vuoden 1981 sadosta valmistetusta perunatärkkelyksestä markkinoitiin valtion tuella 20,9 milj. kiloa. Vuoden 1980 sadon osalta vastaava määrä oli 27,8 milj. kiloa.

Tärkkelysperunan viljelyalan laajentaminen ei lain voimassaoloaikana ole hallituksen mielestä tarkoituksenmukaista. Kun kuitenkin tiedossa on, että perunan satovaihtelut vuosittain ovat melkoisen suuret ja kun toisaalta tiedetään, että mm. tärkkelysperunan satotason nostamiseksi on äskettäin perustettu tutkimuslaitos, voidaan tärkkelysperunan satotason olettaa lähivuosina nousevan jossain määrin. Tämän vuoksi on tarpeen tuotanto- ja markkinahäiriöiden välttämiseksi mitoittaa perunatärkkelyksen kokonaistuotantomäärä noin 34 milj. kiloon, josta tuetun perunatärkkelyksen osuus olisi 18 milj. kiloa, 6 milj. kiloa valmisteverolainsäädännön piiriin kuuluvaa makeissiirapin valmistukseen käytettävää perunatärkkelystä ja 10 milj. kiloa elintarviketeollisuuden ja kotitalouksien käyttöön tarkoitettua tukematonta tärkkelystä. Tällöin voitaisiin turvata maatalous- ja aluepoliittisesti merkittävän tärkkelysperunan sopimustuotannon jatkuminen. Sopimustuotannon turvaaminen on tärkeää mm. sen vuoksi, koska tärkkelysperunaa tuottavat tilat ovat kooltaan sen suuruisia, että vaihtoehtona on lähinnä kotieläintuotanto. Mainittu tuotantotaso turvaisi myös perunatärkkelysteollisuuden tuotantokapasiteetin kannattavan hyväksikäytön ja vastaisi tärkkelystä käyttävän teollisuuden tarpeita. Hallitus kuitenkin katsoo, että valtiontaloudellisista syistä perunatärkkelystuotannon tukemisesta valtiolle aiheutuvien nettomenojen kasvua olisi hillittävä.

Tärkkelyksen kokonaiskäytön arvioidaan nousevan vuoteen 1985 mennessä noin 100 milj. kiloon. Omavaraisuusaste, jolla tarkoitetaan kotimaisesta raaka-aineesta valmistetun tärkkelyksen osuutta kokonaiskäytöstä, on tällä hetkellä noin 50 %. Tuontiraaka-aine huomioon ottaen kotimainen valmistus kattaa noin 60 % tärkkelyksen kokonaiskäytöstä. Hallitus katsoo, että riittävä kotimaisuusaste on tarpeellinen puunjalostusteollisuuden kannalta ja mahdollisten kriisitilanteiden varalta.

Tärkkelyksen laajeneva käyttö olisi hallituksen mielestä mahdollista lain voimassaoloaikana tyydyttää osin kotimaassa valmistetulla vilja-tärkkelyksellä, osin tuontitärkkelyksellä. Vilja-tärkkelys valmistettaisiin joko kotimaisesta tai tuontiviljasta. Kotimaisen viljatärkkelyksen osalta tuen maksaminen tulisi kuitenkin jättää vuosittaiseen harkintaan, jolloin voitaisiin paremmin ottaa huomioon lain voimassaoloaikana maan viljatilanteessa tapahtuvat muutokset. Kotimaisen tärkkelysteollisuuden nykyisin hallussa olevan jatkojalostuskapasiteetin hyödyntämiseksi olisi sallittava myös tarpeellinen natiivin tärkkelyksen tuonti.

Vuoden 1978 syksystä alkanut ohratärkkelyksen koevalmistus on osoittanut, että maissi-tärkkelys voidaan makeutusainetuotannossa korvata kotimaisesta ohrasta valmistetulla tärkkelyksellä. Hallitus katsookin, että tärkkelysmakeuttajan raaka-aineeksi käytettävän ohratärkkelyksen markkinoinnin tukemista tulisi jatkaa nykyisessä muodossa. Tärkkelysmakeuttajan käyttömäärät huomioon ottaen tuetun ohratärkkelyksen määrän tulisi olla 4 milj. kiloa vuodessa.

3. Asian valmistelu

Maa- ja metsätalousministeriö asetti 23.3. 1981 työryhmän valmistamaan ehdotuksen sel-laiseksi järjestelmäksi, jonka puitteissa tärkkelyspolitiikan kokonaisvaltainen hoito on mahdollista huomioon ottaen myös valtiontaloudelliset näkökohdat sekä laatimaan ehdotukset mahdollisesti tarvittaviksi lainsäädännöllisiksi toimenpiteiksi. Työryhmässä ovat olleet edustettuina maa- ja metsätalousministeriö, valtiovarainministeriö, elinkeinohallitus, tärkkelysteollisuus ja Maataloustuottajain Keskusliitto. Työryhmässä on kuultu asiantuntijoina perunatärkkelysteollisuuden, viljatärkkelysteollisuuden ja

metsäteollisuuden edustajia. Lakiehdotus perustuu työryhmän tekemään ehdotukseen.

4. Esityksen organisatoriset vaikutukset

Sekä perunasta että viljasta valmistettavan tärkkelyksen osalta on valtion tuen eli hinnanalennuskorvauksen maksanut maatilahallitus. Maatilahallitus tulisi edelleen toimimaan hinnanalennuskorvauksen maksajana. Maa- ja metsätalousministeriön avuksi kaikissa kotimaista valtiontuenalaista tärkkelystuotantoa koskevissa asioissa ehdotetaan asetettavaksi tärkkelysasiain neuvottelukunta.

5. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Tärkkelystuotantoa on tuettu vuosittain tuloja menoarvioon otettujen määrärahojen ja niiden perustelujen mukaan. Tällä lakiesityksellä hallitus pyrkii luomaan pitkäjänteisyyttä tärkkelystuotantoon sekä parantamaan valtioneuvoston mahdollisuuksia vaikuttaa valtion tuella markkinoitavan tärkkelyksen tuotantoon.

Tuenalaisen tärkkelysmäärän pienentämiseksi on tarkoitus luopua makeissiirapin valmistukseen käytettävän perunatärkkelyksen hinnanalennuskorvauksien maksamisesta. Tämän arvioidaan merkitsevän vuositasolla noin 6 miljoonan perunatärkkelyskilon poistamista tuen piiristä. Makeissiirappia käyttävän teollisuuden kansainvälisen kilpailukyvyyn turvaamiseksi otettaisiin makeissiirappi huomioon valmisteverotukseen liitetystä hinnanerokorvausjärjestelmästä. Muutoksella ei arvioida olevan sanottavaa vaikutusta makeissiirapin ja sen valmistukseen käytettävän perunatärkkelyksen tuotannon kokonaisuuteen.

Tuenalaisen tärkkelysmäärän pienentämisen ohella on tarkoitus tarkistaa tuen laskenta-perusteita siten, että tuen määrä yksikköä kohti määrättäisiin koko satovuodeksi kerrallaan.

Lakiehdotuksessa mainitun 18 milj. perunatärkkelyskilon markkinointiin tarvittaisiin valtion varoja, tuen määrän ollessa noin 3 markkaa tärkkelyskilolta, noin 54 milj. markkaa. Valtion tuella hallitus pyrkii turvaamaan perunatärkkelysteollisuuden mahdollisuudet tehdä nykyisen suuruisia tuotantosopimuksia. Laki-

ehdotukseen sisältyy säännös poikkeuksellisen hyvän perunasadon vaikutuksesta valtion tuella markkinoitavan tärkkelyksen määrään, mikä vastaavasti lisää valtion varojen tarvetta.

Lakiehdotuksessa mainitun 4 milj. ohratärkkelyskilon markkinointiin tarvittaisiin valtion varoja vuosittain huhtikuun 1982 tason mukaan laskettuna, noin 4,4 milj. markkaa. Tärkkelyskiloa kohti tuki on tällöin keskimäärin

1,10 mk/kg. Tuen määrä nousee tai laskee sen mukaan kuin sokerin (sakkarosin) kotimainen hinta muuttuu. Vehnätärkkelyksen valmistus ei kuulu tällä hetkellä tuen piiriin. Vehnän maailmanmarkkinahinnan ja kotimaan hintatason erotuksen perusteella laskettuna kotimaisesta raaka-aineesta valmistettua vehnätärkkelyskiloa kohden tarvittaisiin valtion tukea arviolta noin 2,50 mk/kg.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 §. Pykälässä on määritelty lain tavoitteeksi kotimaisen tärkkelystuotannon turvaaminen tukemalla kotimaisesta perunasta ja viljasta tärkkelystä valmistavia yhteisöjä. Tukea voitaisiin maksaa valtion tulo- ja menoarvion puitteissa. Perunätärkkelystä valmistavan yhteisön tulisi olla aloittanut tuotantonsa ennen 1.1.1982. Tällä määräyksellä pyritään rajoittamaan perunätärkkelyskapasiteetin laajentamista. Mahdollisten toimialarationalisointien johdosta tulisi eri perunätärkkelysyhteisöjen osuudet laskea yhteen. Perunätärkkelystä valmistanut, kuitenkin tuotantonsa ennen 1.1.1982 lopettanut tehdas ei enää lakiehdotuksen mukaan saisi valtion tukea. Tukea voitaisiin kuitenkin maksaa sellaiselle perunätärkkelystä valmistavalle yhteisölle, joka on 1.1.1982 jälkeen perustettu tai perustetaan jatkamaan ennen mainittua ajankohtaa tuotantonsa aloittaneen yhteisön toimintaa.

Mikäli kotimaisesta raaka-aineesta tärkkelystä valmistava yhteisö myy tärkkelyksen sen lopullisen käyttäjän sijasta markkinointiyhteisölle, voidaan kotimaiselle tärkkelystuotannolle valtion varoista maksettava tuki esityksen mukaan maksaa tällöin tärkkelystä valmistavien yhteisöjen sijasta myös sitä markkinoivalle yhteisölle.

2 §. Pykälän 1 momentin mukaan perunätärkkelyksen valtiontuenalaisen tuotantomäärän suuruus olisi lain voimassaoloaikana enintään 18 milj. kiloa kutakin satovuotta kohti. Satovuodella tarkoitetaan ajanjaksoa, joka alkaa elokuun alussa ja päättyy seuraavan vuoden heinäkuun lopussa.

Tärkkelysperunan viljelyn hallitus edellyttää perustuvan sopimuksiin, jolloin on mahdollista mitoittaa sopimusalat tarkistettua tuotantomäärää vastaaviksi. Koska liiallinen viljelyalan

kasvattaminen saattaa aiheuttaa tärkkelyksen sopimusviljelyalan ylityksiä hallitus edellyttää, että perunätärkkelystä valmistavat yhteisöt toimittavat vuosittain yhteenvedon sopimuksistaan maatilahallitukselle.

Poikkeuksellisen hyvän satotason johdosta saattaa syntyä perunan ylituotantotilanteita. Mikäli tärkkelysperunamäärän kasvun voitaisiin katsoa aiheutuvan satotason oleellisesta noususta eikä liiallisista sopimusmääristä, valtioneuvosto voisi 2 momentin perusteella kulloisessakin tilanteessa korottaa valtion tuella markkinoitavan perunätärkkelyksen määrää. Koska myös ruoka- ja tärkkelysperunan viljely liittyvät läheisesti toisiinsa, saattaa edellisen vuoden ruokaperunan hyvä sato heijastua tärkkelysperunan sopimusviljelyyn seuraavana vuonna. Tilanteessa, jolloin ruokaperunalle ei ole riittävää menekkiä, hallitus katsoo, että myös siitä tulisi voida tarvittaessa valmistaa tärkkelystä.

3 §. Pykälän 1 momentin mukaan valtion tuella markkinoitavan kotimaisesta ohrasta valmistettavan tärkkelysmakeuttajan raaka-aineeksi käytettävän ohratärkkelyksen määrä olisi enintään 4 milj. kiloa vuosittain. Tuki määrättäisiin ohratärkkelyskiloa kohti.

Pykälän 2 momentin mukaan valtion tuen myöntäminen muun viljatärkkelyksen kuin tärkkelysmakeuttajan raaka-aineeksi käytettävän ohratärkkelyksen markkinointiin jäisi valtioneuvoston vuosittaiseen harkintaan. Valtioneuvosto päättäisi kunkin vuoden helmikuun loppuun mennessä tulo- ja menoarvion puitteissa valtion tuella markkinoitavan viljatärkkelyksen määrää. Tarkoitus on, että tuettavan viljatärkkelyksen määrää harkittaessa otettaisiin huomioon maan viljatilanne. Pääsääntöisesti tukea mak-

settaisiin viljan ylituotantotilanteessa. Tukea voitaisiin maksaa myös silloin, kun viljan ylituotantotilannetta ei ole, mutta varastoissa on viljaa käytettäväksi tärkkelyksen raaka-aineena. Milloin kuitenkin tukemista pidettäisiin tärkkelyksen kotimaisuusasteen turvaamisen taikka viljatärkkelysteollisuuden toimintaedellytysten turvaamisen tai kehittämisen kannalta tarpeellisenä, voitaisiin tukea maksaa muissakin kuin viljan ylituotantotilanteissa. Tukea voitaisiin maksaa vain kotimaisesta viljasta valmistetun viljatärkkelyksen markkinoinniseen. Tuki voitaisiin määrätä joko tärkkelys- tai raaka-ainekiloa kohti.

4 §. Laissa tarkoitettujen toimenpiteiden valmistelua varten valtioneuvosto asettaisi tärkkelysasiain neuvottelukunnan, joka tekisi ehdotukset maa- ja metsätalousministeriölle 2 §:n 2 momentissa ja 3 §:n 2 momentissa tarkoitetuista peruna- ja viljatärkkelyksen tuenalaisista määristä sekä toimisi maa- ja metsätalousministeriön apuna kotimaista tärkkelystuotantoa koskevissa asioissa. Neuvottelukunnan kokoonpanosta ja tehtävistä ehdotetaan määrättäväksi tarkemmin valtioneuvoston päätöksellä.

Tarkoituksena on, että se

— toimisi maa- ja metsätalousministeriön apuna kaikissa kotimaista tärkkelystuotantoa koskevissa asioissa;

— tekisi vuosittain valtion tulo- ja menorivion puitteissa ehdotuksen tuenalaisen tärkkelyksen markkinointiosuuksista eri yrittäjien kesken;

— valmistelisi ehdotuksia valtion tukiperusteiksi;

— antaisi pyydettyä lausuntoja tärkkelyksen raaka-aineiden tuottajahinnoista ja ruoka-perunakysymyksestä; sekä

— tekisi muita tarpeelliseksi katsomiaan tärkkelyksen tuottamista ja markkinointia koskevia ehdotuksia.

Neuvottelukunnassa tulisi olla edustettuina maa- ja metsätalousministeriö, valtiovarainministeriö, maatilahallitus, elinkeinohallitus, maataloustuottajien keskusjärjestöt ja tärkkelysteollisuus. Ennen ehdotuksen tekemistä tuenalaisen tärkkelyksen määristä neuvottelukunnan olisi kuultava puunjalostusteollisuutta.

5 §. Pykälän 1 momentin mukaan valtioneuvosto vahvistaisi viljely- ja hankintasopimusten perusteella viljeltävän tärkkelysperunan hinnan seuraavaa satovuotta varten.

Pykälän 2 momentin mukaan valtioneuvoston olisi neuvoteltava hinnasta maataloustuotta-

jain keskusjärjestöjen kanssa ja kuultava tärkkelysteollisuutta. Vahvistamisen ajankohta on sovitettu siten, että neuvottelut voitaisiin käydä maataloustuloneuvottelujen yhteydessä ja hinta vahvistaa helmikuun loppuun mennessä. Jos neuvotteluissa ei saavutettaisi yksimielisyyttä, valtioneuvosto vahvistaisi tärkkelysperunan hinnan seuraavaa satovuotta varten maaliskuun loppuun mennessä.

Lakiehdotuksen 2 §:n 2 momentissa tarkoitettua perunan hinnan valtioneuvosto vahvistaa tarvittaessa erikseen. Maa- ja metsätalousministeriö tulisi vahvistamaan tärkkelysperunan laatuvaatimukset ja laatuhinnoittelun.

Tärkkelyksen raaka-aineena käytettävän viljan hintoina pidettäisiin maataloustulolain nojalla määräytyviä viljan tavoitehintoja. Viljan laatuvaatimuksista sekä laatuvaatimusten vaikutuksesta viljan hintaan olisi lisäksi voimassa mitä viljakauppalain (580/78) nojalla on määrätty.

6 §. Pykälän mukaan valtioneuvosto määräisi vuosittain ne kotimaisen tärkkelyksen käyttötarkoitukset, joihin valmistettavaa tärkkelystä voitaisiin valtion tuella markkinoida. Valtioneuvosto päättäisi myös 2 §:n puitteissa eri käyttötarkoituksiin valtion tuella markkinoitavan peruna- ja viljatärkkelyksen määristä.

Pykälän mukaan valtioneuvosto määräisi lisäksi ne perusteet, joiden nojalla valtion tuen suuruus tärkkelys- tai raaka-ainekiloa kohden määrättäisiin. Annettavassa päätöksessä voitaisiin ottaa huomioon myös kotimaisesta peruna- ja ohratärkkelyksestä valmistettu tärkkelysmakeuttaja ja sen tarvitsema tuki. Makeutusaineisiin käytettävän tärkkelyksen hintaa tultaisiin alentamaan siten, että tärkkelysmakeuttajan hinta muodostuisi samaksi kuin sakkaroosin hinta. Hallituksen mielestä perunatärkkelystä ei tämän lain nojalla tulisi tukea silloin, kun se käytetään makeissiirapin valmistukseen.

7 §. Tarkoituksena on, että maa- ja metsätalousministeriö vahvistaisi lain voimassaoloajaksi tärkkelystä valmistavien yhteisöjen markkinointiosuudet erikseen peruna- ja viljatärkkelyksen osalta yhteisöjen yksimielisten sopimusten perusteella. Jos perunatärkkelysyhteisöt eivät pääse sopimukseen, maa- ja metsätalousministeriön tulisi vahvistaa yhteisöjen osuudet käyttäen perusteena niiden kolmen edellisen vuoden aikana vastaanottamia raaka-ainemääriä. Koska viljatärkkelyksen valmistus perustuu useampaan raaka-aineeseen käytettäisiin, mikäli sopimusta ei saada aikaan, yhteisöjen markki-

nointiosuuksien vahvistamisen perustana yhteisöjen tuotantokapasiteettia. Maa- ja metsätalousministeriö vahvistaisi myös ehdotuksen 2 §:n 2 momentin mukaisesta perunasta valmistetun tärkkelyksen markkinointiosuudet.

8 §. Pykälässä on ohjeet valtion tuen hakemisesta ja maksamisesta. Maatilahallitus tulisi saamiensa selvitysten perusteella määräämään valtion tuen suuruuden sekä maksamaan tuen yhteisöille.

9 §. Poikkeuksellisen hyvän perunasadon johdosta voi syntyä tilanne, jonka mukaan varastoon valmistaminen on välttämätöntä. Koska

varastoimiskustannukset saattavat olla varsin suuret, hallitus ehdottaa, että valtioneuvosto voisi korvata ainakin osan kustannuksista.

10—11 §. Pykäliin sisältyvät säännökset yhteisöjen velvollisuuksista sekä valtion tuen maksamisen lopettamisesta.

12—13 §. Pykäliin sisältyvät säännökset valtioneuvoston oikeudesta antaa tarvittaessa tarkempia määräyksiä sekä voimaantulosäännös.

Edellä olevan perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

kotimaisesta tärkkelystuotannosta

1 §

Tärkkelystuotannon tukeminen

Kotimaisen tärkkelystuotannon turvaamiseksi voidaan valtion tulo- ja menoarvion puitteissa tukea kotimaisesta perunasta perunatärkkelystä ja kotimaisesta viljasta viljatärkkelystä valmistavia yhtiöitä, osuuskuntia tai muita yhteisöjä sen mukaan kuin tässä laissa säädetään. Tukea voidaan myöntää vain sellaiselle perunatärkkelystä valmistavalle yhteisölle, joka on aloittanut tuotantonsa ennen 1 päivää tammikuuta 1982 tai joka tämän jälkeen on perustettu jatkamaan ennen mainittua ajankohtaa tuotantonsa aloittaneen yhteisön toimintaa.

Tuki voidaan maksaa edellä 1 momentissa mainittujen yhteisöjen sijasta kotimaisesta raaka-aineesta valmistettua tärkkelystä markkinoivalle yhteisölle.

2 §

Perunatärkkelys

Perunatärkkelystä valmistaville yhteisöille voidaan myöntää valtion tukea sellaisen perunatärkkelyksen markkinointiin, joka on valmistettu niiden sopimusviljelmiltään vastaanottamasta tärkkelysperunasta. Satovuotta kohti tukea myönnetään enintään kysymyksessä olevan satovuoden perunasadosta valmistetun ja valtioneuvoston hyväksymään käyttötarkoitukseen käytettävän tärkkelysmäärän, kuitenkin enintään 18 miljoonan tärkkelyskilon markkinointiin. Tuki määrätään perunatärkkelyskiloa kohti.

Poikkeuksellisen hyvän perunasadon johdosta valtioneuvosto voi, tärkkelysasiain neuvottelukunnan tehtyä asiasta ehdotuksen, korottaa viimeistään marraskuun 15 päivään mennessä 1 momentissa tarkoitettua valtion tuella markkinoitavan perunatärkkelyksen määrää.

3 §

Viljatärkkelys

Ohratärkkelystä valmistaville yhteisöille voidaan myöntää valtion tukea kotimaisesta ohrasta valmistetun tärkkelysmakeuttajan raaka-aineeksi käytettävän ohratärkkelyksen markkinointiin. Vuosittain tukea myönnetään enintään 4 miljoonan tärkkelyskilon markkinointiin. Tuki määrätään ohratärkkelyskiloa kohti.

Muun kuin 1 momentissa tarkoitettua kotimaisesta viljasta valmistetun viljatärkkelyksen markkinoinnista valtion tuella päättää valtioneuvosto tulo- ja menoarvion puitteissa kunkin vuoden helmikuun loppuun mennessä tärkkelysasiain neuvottelukunnan tehtyä asiasta ehdotuksen. Tuki voidaan määrätä joko tärkkelys- tai raaka-ainekiloa kohti.

4 §

Tärkkelysasiain neuvottelukunta

Tässä laissa tarkoitettujen toimenpiteiden valmistelua varten valtioneuvosto asettaa tärkkelysasiain neuvottelukunnan, jonka tehtävänä on tehdä ehdotus maa- ja metsätalousministe-

riölle 2 §:n 2 momentissa ja 3 §:n 2 momentissa tarkoitetuista peruna- ja viljatärkkelyksen tuenalaisista määristä sekä toimia maa- ja metsätalousministeriön apuna tärkkelyksen tuentantoa ja markkinointia koskevilla asioilla. Neuvottelukunnassa ovat edustettuina maa- ja metsätalousministeriö, valtiovarainministeriö, maatilahallitus, elinkeinohallitus, maataloustuottajat sekä tärkkelysteollisuus. Ennen ehdotuksen tekemistä tuenalaisen tärkkelyksen määrästä neuvottelukunnan on kuultava puunjalostusteollisuutta.

Neuvottelukunnan kokoonpanosta ja muista tehtävistä määrätään tarkemmin valtioneuvoston päätöksellä.

5 §

Tärkkelyksen raaka-aineen hinta

Valtioneuvosto vahvistaa vuosittain viljely- ja hankintasopimusten perusteella viljeltävän tärkkelysperunan hinnan seuraavaa satovuotta varten.

Valtioneuvoston on ennen vahvistamispäätöstä neuvoteltava maataloustuottajain keskusjärjestöjen kanssa ja kuultava tärkkelysteollisuutta. Jos neuvotteluissa on saavutettu yksimielisyys, valtioneuvosto vahvistaa helmikuun loppuun mennessä seuraavana satovuotena viljeltävän tärkkelysperunan hinnan. Jollei neuvotteluissa ole saavutettu yksimielisyyttä eikä sitä neuvotteluja jatkettaessakaan saavuteta, valtioneuvosto vahvistaa perunan hinnan maaliskuun loppuun mennessä.

Valtioneuvosto voi, kuultuaan maataloustuottajain keskusjärjestöjä, vahvistaa erikseen 2 §:n 2 momentissa tarkoitettua tärkkelysperunan hinnan.

Maa- ja metsätalousministeriö vahvistaa tärkkelysperunan laatuvaatimukset sekä laatuhiinoittelun vaikutuksen tärkkelysperunan hintaan.

Tärkkelyksen raaka-aineena käytettävän viljan hinnoista ja laatuvaatimuksista on voimassa, mitä maataloustulolain (629/82) ja viljakauppalain (580/78) nojalla on määrätty.

6 §

Valtion tuesta määrääminen

Valtioneuvosto määrää vuosittain ne eri raaka-aineista valmistetun kotimaisen tärkkelyksen käyttötarkoitukset, joihin valtion tukea

voidaan saada sekä kuinka paljon eri käyttötarkoituksiin valtion tukemaa peruna- ja viljatärkkelystä voidaan käyttää. Valtioneuvosto määrää myös ne perusteet, joiden nojalla valtion tuen suuruus tärkkelys- tai raaka-ainekiloa kohden määrätään.

7 §

Kotimaisesta raaka-aineesta tärkkelystä valmistavien yhteisöjen markkinointiosuudet

Maa- ja metsätalousministeriö vahvistaa vuosittain viimeistään 30 päivänä maaliskuuta kunkin tärkkelystä valmistavan yhteisön markkinointiosuuden 6 §:n perusteella vahvistetuista määristä perunatärkkelystä valmistavien yhteisöjen ja vastaavasti viljatärkkelystä valmistavien yhteisöjen keskenään tekemien yksimielisten sopimusten mukaisesti. Jos tällaisia sopimuksia ei ole toimitettu ministeriölle viimeistään 10 päivänä maaliskuuta, vahvistaa maa- ja metsätalousministeriö yhteisöjen markkinointiosuudet.

8 §

Valtion tuen maksaminen

Hakemus valtion tuen saamiseksi on tarpeellisine selvityksineen tehtävä maatilahallitukselle sen määräämän ajan kuluessa.

Maatilahallitus päättää tuen myöntämisestä ja huolehtii sen maksamisesta tärkkelystä valmistavalle tai markkinoivalle yhteisölle.

9 §

Varastointi

Mikäli 2 §:n 2 momentin nojalla valmistettua perunatärkkelystä joudutaan varastoimaan, voidaan ylijäämän varastoinnista aiheutuvat kustannukset korvata valtion varoista sen mukaan kuin valtioneuvosto päättää.

10 §

Yhteisöjen velvollisuudet

Valtion tukea saavan yhteisön tulee pitää sellaista kirjanpitoa, josta käy selville kaikki viljely- tai hankintasopimusten perusteella ostetut raaka-ainemäärät, viljelijöille tilitetty hinnat

hinnoitteluperusteinen sekä ostetut ja myydyt tärkkelysmäärät.

Yhteisö on velvollinen vaadittaessa esittämään maatilahallituksen tai elinkeinohallituksen määräämälle virkamiehelle tarkastusta varten kaikki tarvittavat tili- ja muut asiakirjat sekä muutoinkin avustamaan tarkastuksen suorittamisessa.

11 §

Valtion tuen maksamisen lopettaminen

Mikäli valtion tukea saava yhteisö kehotuksesta huolimatta laiminlyö sen, mitä yhteisön velvollisuudeksi on 10 §:ssä säädetty, voi maatilahallitus, ottaen huomioon laiminlyönnin syyt, lopettaa valtion tuen maksamisen siitä ajankohdasta lukien, jolloin laiminlyönti on todettu.

Takaisinperinnän osalta on noudatettava, mitä maataloustuen jako- ja valvontatehtävien hoitamisesta 27 päivänä tammikuuta 1971 annetussa laissa (88/71) on säädetty.

12 §

Valtuussäännös

Tarkempia määräyksiä tämän lain täytäntöönpanosta antaa tarvittaessa valtioneuvosto.

13 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 19 ja se koskee satovuosina 1983/84—1985/86 kotimaassa markkinoitavaa perunatärkkelystä ja vuosina 1983—1985 kotimaassa markkinoitavaa viljatärkkelystä.

Helsingissä 1 päivänä lokakuuta 1982

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Maa- ja metsätalousministeri *Taisto Täbkämaa*

